

Stanovisko Svazu energetiky ČR na zveřejněné návrhy Evropské komise ke zvýšení energetické nezávislosti a cenové dostupnosti EU

1. Clean Energy Investment Strategy

Svaz energetiky ČR (SEČR) vítá zveřejnění investiční strategie pro čistou energii a souhlasí s tím, že přechod na čistou energii je klíčový pro strategickou autonomii EU a že Evropská investiční banka bude důležitá pro mobilizaci kapitálu a při snižování investičních rizik spojených s dlouhodobými infrastrukturními projekty. Vítáme, že se Strategie zabývá potřebami trhu s elektřinou a jeho modernizací. SEČR však zároveň zdůrazňuje, že úspěšná transformace energetiky vyžaduje systémový a integrovaný přístup, který zohlední roli různých energetických nosičů a jejich vzájemnou komplementaritu v různých segmentech ekonomiky.

Z tohoto pohledu je vhodné, aby implementace CEIS podporovala koordinovaný rozvoj elektroenergetických i plynárenských sítí, a to v rozsahu odpovídajícím jejich budoucí funkci v energetickém systému. Vedle elektrifikace, která bude hrát klíčovou roli v transformaci řady sektorů, mohou obnovitelné a nízkoemisní plyny, zejména biometan a vodík, přispět k transformaci těch částí hospodářství, kde je přímá elektrifikace technicky obtížná, ekonomicky náročná nebo systémově neoptimální, a zároveň podpořit flexibilitu a odolnost energetického systému. SEČR proto považuje za důležité, aby jednotlivé nástroje strategie byly aplikovány způsobem, který v dlouhodobém horizontu podpoří nejefektivnější kombinaci řešení z hlediska celkových nákladů transformace a přínosů pro koncové spotřebitele.

Z pohledu SEČR představují investiční fond pro strategickou infrastrukturu a hybridní dluhopisy vhodné nástroje pro podporu méně rizikových projektů. U vodíku však přetrvává problém vyplývající z očekávaných nedostatečných budoucích tržních výnosů zejména v počátečních fázích rozvoje.

SEČR proto podporuje institut veřejných záruk na úrovni EU či jednotlivých členských států, které jsou vhodným prostředkem ke snížení investičních rizik tam, kde tržní signály zatím nejsou dostatečně silné. Veřejné prostředky budou hrát klíčovou roli tím, že přilákají značné soukromé investice, sníží kapitálové náklady a tím i náklady na energetickou transformaci. Jakákoli veřejná podpora by však měla být cílená, přiměřená a časově omezená, a zaměřená pouze na aplikace s jasnou systémovou přidanou hodnotou.

S ohledem na potřebu rozvoje stávajících projektů a přijímání finálního investorského rozhodnutí je proto nutné tyto nástroje právně zakotvit co nejdříve, ideálně již v probíhajících legislativních procesech.

2. Citizen Energy Package (Balíček pro spotřebitele)

Evropská komise správně identifikuje aktuálně relevantní témata, která jsou spojena s dalším rozvojem trhů, posilováním práv zákazníků včetně energetické chudoby či cenovou dostupností. I z našeho pohledu je potřeba se zabývat zvyšováním transparentnosti a propagací osvědčených postupů.

Z pohledu SEČR není vhodné vytváření nových legislativních pravidel a regulí, jelikož klíčová témata jsou již v evropské legislativě ošetřena. Není tak vhodné dále zvyšovat byrokracii a tím i náklady vynakládané na tuto činnost, které nakonec zaplatí spotřebitel bez zjevného přínosu. Před přijetím další regulace je potřeba řádná implementace té stávající ve všech členských zemích. SEČR dává smysl jít spíše cestou nelegislativních nástrojů – upřesňující pokyny (guidelines), osvědčené postupy, benchmarking a další nelegislativní nástroje. Zároveň se SEČR kriticky dívá na detailní standardizaci v podobě delegovaných aktů nebo závazných vzorových dokumentů.

SEČR se dívá kriticky na popis a argumentaci u opatření v Pilíři I: Provádění stávajících právních předpisů EU, kde je plynárenský sektor a priori označován za neobnovitelný. Máme za to, že v rámci probíhající dekarbonizace je potřeba podpořit také využívání obnovitelných plynů.

SEČR považuje opatření č. 2 v Pilíři I za v tuto chvíli rizikové. Modely sdílení elektřiny a komunit byly i na základě legislativy EU a doporučení formovány v členských státech odlišně, kde v ČR jsou koncipovány na celorepublikovou působnost. Případnou změnu tohoto modelu by bylo potřeba nejdříve řádně prodiskutovat a vyhnout se výrazným nákladům na implementaci a dalším rizikům i na straně spotřebitelů. Opatření by vyžadovalo reálné vypořádání spotřeby a výroby v dané oblasti. Navíc také zatížení sítě v dané oblasti bude vyvolávat více nákladů a reálně by to vedlo k tomu, že by museli daní účastníci trhu nést přímé náklady potřebných investic.

V souvislosti s opatřením č. 4 v rámci Pilíře I (str. 6 + 7), který umožňuje spotřebitelům získat nejlevnější nabídku a rychle změnit dodavatele, SEČR doporučuje, aby dodavatel mohl rovnou informovat spotřebitele cíleně se zohledněním typu produktu, který daný spotřebitel preferuje. V návaznosti na opatření na str. 7 je dle SEČR důležité, aby v procesu změny dodavatele zůstala možnost, aby původní dodavatel mohl v rámci procesu podat námitku v případě, že nový obchodník zahájil proces změny dodavatele v rozporu s platnou probíhající smlouvou na dodávky energií. Zároveň upozorňujeme, že příliš krátké lhůty mohou mít nechtěné dopady také na práva zákazníka – např. mohou omezit prostor pro férovou retenci či korektní ověření.

V rámci opatření č. 4 a č. 5 musí dle SEČR zamýšlená forma implementace plně respektovat princip subsidiarity a neměla by jít nad rámec doporučení, případně pokynů. I dobře myšlená standardizace formou prováděcích aktů může ve skutečnosti přinést významné náklady bez reflektování národních specifik.

Jednotlivé členské státy se nacházejí v různých fázích zavádění opatření na podporu flexibility. Z tohoto důvodu by měly Komisí navržené nástroje a regulace pro opatření 6 reflektovat stávající situaci v EU. SEČR se domnívá, že závazné požadavky na interoperabilitu mohou přinést zbytečné vícenáklady.

Pro opatření č. 7 dává SEČR smysl jít cestou dobrovolných kodexů a standardů. Nicméně u tohoto opatření Komise zcela pomíjí fakt, že zákazníkovi dnes často radí úplně někdo jiný než obchodník. Jedná se o různé srovnávače, energetické poradce a zprostředkovatele, které aktuálně nepodléhají žádné regulaci. EK by měla svou pozornost upřít i na tyto nyní rozšířené modely.

U opatření č. 8 SEČR souhlasí s EK, že u energetické chudoby klíčová je konzistentní a dostatečně cílená sociální politika státu, důraz na úspory a renovace atd. I proto doufáme, že stát přistoupí k některým změnám v rámci programu Nová zelená úsporám.

Příklad ČR: Hlavním důvodem vyšších nákladů na energie pro domácnosti je přetrvávající nadměrná spotřeba energie způsobená často zastaralými zdroji vytápění, neefektivním nakládáním s energiemi a chybějící, nebo nedostatečnou renovací budov. NZÚ by tak měla zohlednit rizikové skupiny obyvatel, u kterých je potřeba přímá podpora energetických úspor. Mezi ty nepatří jen nízkopříjmoví, ale i skupiny, které nedosáhnou na podporu pomocí zvýhodněných úvěrů (např. nižší střední třída, občané s existujícím hypotečním úvěrem, občané v předdůchodovém věku apod.). V rámci toho je potřeba zachovat technologicky neutrální přístup.

Co se týče opatření č. 9, v ČR existuje poměrně dostatečně robustní proces a ochrana před odpojením. Balíček správně poukazuje na klíčovou roli municipalit a krajů. Navíc i v tomto případě se jedná o oblast, která bude mít výrazná národní specifika, a proto by podpůrné pokyny ze strany Komise měli být navrženy s velkým rozmyslem a respektovat je.

Vidíme jistá rizika i ve formulaci opatření na str. 11 kde Evropská komise tvrdí, že konečným výsledkem bude v plynárenských dodávkách postupné ukončování používání plynu. Nicméně ve stávající plynárenské síti bude fosilní plyn postupně nahrazován obnovitelnými alternativami, což povede k její částečné a následně plné dekarbonizaci v repurposovaných částech plynárenské infrastruktury. Takto je to formulováno ve stávajících ustanoveních plynárenských směrnic a směrnice o energetické účinnosti a připravované pokyny by tuto skutečnost měly reflektovat a být s nimi v plném souladu.

3. Strategie pro SMR

Svaz energetiky ČR vítá zveřejnění prvního komplexního dokumentu, který se věnuje rozvoji SMR a AMR v Evropské unii. Důležité budou nicméně konkrétní kroky ze strany Evropské komise, jak tuto technologii podpořit. Ve strategii nám chybí výčet konkrétních kroků, jež by měly navázat na navržená opatření.

SEČR má pochybnosti o reálnosti stanovených cílů např. kvůli nedostatečnému právnímu zakotvení. Nadto se stále jasně nezměnil postoj EU k jaderné energii, která není na stejné úrovni jako obnovitelné zdroje, je předmětem zdlouhavých řízení o státní podpoře a není plně podporována Evropskou investiční bankou EIB, pokud se nejedná o velmi specifický případ.

I pouhé zvažování využití jaderného pohonu v námořní dopravě mimo letadlové lodě, ledoborce a jaderné ponorky z našeho pohledu rozměňuje již tak omezenou pozornost a zdroje, které se jaderným technologiím dostávají. Prioritou musí být energetické využití.

SEČR podporuje ukotvení evropského dodavatelského řetězce, protože se nemluví pouze o EU, ale o Evropě jako kontinentu se sdílenými ekonomickými hodnotami, který zahrnuje státy EHP, Švýcarska a Spojeného království jako dlouholetého člena EU. Pozice Spojeného království je stále v souladu s účelem a cíli sdílení, jako je strategie SMR, a aktivně se účastní aliance EU pro jadernou energii v oblasti SMR.

svaz energetiky
české republiky

Zásadním pro jakýkoliv vývoj v oblasti jádra je větší důraz na nástroje ke snižování rizik. A to nejen prostřednictvím fondů, kde jsou omezené zdroje pro rozvoj jádra, ale také umožněním různých postupů G2G a zrychlením oznamovacích postupů u těchto dohod. Dále umožněním účasti na zárukách poskytovaných těmto projektům, účasti na průmyslových klastrech pro snižování rizik a podporou těchto opatření ze strany EU.

SEČR vítá další možnosti podpory rozvoje SMR. Na druhou stranu nepovažuje Inovační fond za vhodný nástroj. Z pohledu rozvoje projektů SMR v členských státech by bylo vhodnější tyto prostředky přerozdělit v rámci národních finančních struktur (např. Modernizační fond). Kromě toho je vypsání pouze jedné výzvy k předkládání návrhů z Inovačního fondu pro SMR nedostatečné a nezohledňuje technologickou vyspělost jednotlivých projektů.